

תורת החסידות

תורת החסידות

צריך לעשות, ומי שאמר אחרת — צריך לחזור
בה, ולומר שחזור בו ...
עד כאן דברי קדשו שלישי"א.
בינו נא זאת! ...

✱

וכאן מקום אתי לכתוב מה שסיפר לי ת"ח יקר אחד
שלישי"א, שה' פעם אחת נוכח בביקור חוהמים אצל כבוד
מ"ן הרב הנאב"ד דפוניב' זצוק"ל, כשה' שם
כבוד מ"ן ה"אבי עזרי" שליט"א, ודיבר שם אחד
על אודות ענין "קו התאריך", ואמר שבנין זה רוב הדעות
היו דלא כהפסק של החזון איש, ומיד הניב מ"ן
ה"אבי עזרי" שליט"א בחומרה ואמר: במקום
שהחזון איש פוסק — אין שום רוב שבעולם
חשוב נגדו, כי אף אחד הוא לאו בר פלוגתא,
והפסק של החזון איש הוא הדין, ואין
כאן שום שייכות של רוב ומיעוט במקום
שהורה החזון איש, שהלכה כמותו בכל מקום!
... [אז דער חזון איש זאגט — איז נישט דא
קוין רוב נישט!...] ...

✱

והנה כל מה שהבאנו לעיל בסי"ד בראש סימן זה הוא
מלשונות רש"י בכמה דוכתין בש"ס. וכתבנו שכעזהשי"ת
אשכנחא שיש בזה גם לשון ש"ס מפורש במנחות
צ' ב', דאיתא התם: "תנו רבנן: 'ועשיתם אשה לה' —
יכול כל העולה לאישים יהא טעון נסכים, אפילו מנחה?
— תלמוד לומר 'עולה' שלמים מנין? — תלמוד לומר
'זבח' תודה מנין? — ת"ל 'ואז זבח' יכול שאני מרבה
אף בכור ומעשר ופסח וחטאת ואשם? — תלמוד
לומר 'לפלא נדר או בנדבה' — בא בנדר ונדבה
טעון נסכים, שאינו בא בנדר ונדבה אין טעון נסכים, משמע
לחוציא את אלו. אוציא את חובות הפאות מחמת
הרגל ברנל, ומאי נינהו עולות ראיה ושלמי
חגיגה? — ת"ל 'ואז במועדיכם' — כל הבא
במועדיכם טעון נסכים, משמע לחביא את אלו".

ולא הזכירה הבריותא הזו גם את שלמי שמחה בכלל
"חובות הפאות מחמת הרגל ברנל"?

ולחשיטה דבעינן בכל רגל להקריב פעם אחת שלמי שמחה
— קשה מובא: מה נשתנה שלמי שמחה מעולות ראיה
ושלמי חגיגה, דשיירינהו לשלמי שמחה ולא כללינהו בהדי
"חובות הפאות מחמת הרגל ברנל"?

וגם להשיטה שיכול לצאת חובת מצות שמחה כל ימי החג
באכילת בשר שאר קדשים מבלי שיקריב אפילו פעם אחת
קרבת שלמי שמחה, מ"מ כשאין לו שאר בשר קדשים חלא
חייב אז להקריב שלמי שמחה, וא"כ גם לשיטה זו משכחת
לה קרבן שלמי שמחה, כשאין לו שאר קדשים לאכול מהם,
ולמה שיירינהו מלמנותם בהדי "חובות הפאות מחמת הרגל
ברנל"?

ולשיטה זו לכאורה אפשר ע"כ לדחוק ולומר דמי"מ לא
פסיקא לחי חוב קרבן זה, דאפשר גם בלעדיו, ועל דרך שכתב
הרש"ש הנ"ל דפוכה נ"ה ב', המובא בתחלת סימן
זה.

אבל להשיטה הראשונה, שתמיד יש חוב קרבן שלמי
שמחה בכל רגל, צ"ע מובא: אמאי לא הזכירה הבריותא
הנ"ל לשלמי שמחה בהדי עולות ראיה ושלמי חגיגה? [וכן
הוא גם ברמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פ"ב ח"ג].

הנ"ל פ"ב כ"י, אלא שבניי עדיין לא זכיתי להצין גדר זה,
ושאלתי ד"ז מקמי גדולי הדור שליט"א והמכיל ראו בן חמדי.
ובדורנו זה הנה כח כבוד מ"ן גאון עוזנו הרב אבי
עזרי שליט"א בחיברת "כנסת ישראל" ש"ל בשנת
תשי"ג לאחר שיש גם חיוז הקרבת קרבן שמחה [כפ"כ ע"כ]
דעת הרמב"ם], והאריך בזה עוצה, ועל זה קיבל מכתב
מ"ן של ישראל החזון איש זע"א שדחה זאת מכל וכל, ודעת
קדשו שאינה אלא מליט אכילה בלגד, וכוח שם שיש בזה
ענין של כל תוסוף לומר שיש מליט חדשה של הקרבת שלמי
שמחה, ואחרי שקיבל רבני שליט"א את המכתב הזה ראה
לכתוב בחיברת הבאה של כנס"י שהיאל יקבל מכתב מהחזון
אי"ש כרי הוא חזיר צי, אלא שר"ן של ישראל ה"אבן האזני"
זע"א אמר לו שאני לריך לחזור צי, וגם הראה את מכתב
קדשו של החזון אי"ש לר"ן של ישראל הגר"ז זע"א וקרא אותו
ולא ח"ל בזה דבר וחצי דבר. ואח"כ הראו לרבני שליט"א
את ד' ה"אמרי צריך" הנ"ל בסוגר כוחותי, ילכן הדפים את
דבריו ב"אבי עזרי" — קדשים בהלכות חגיגה יצוסף הספר
הדפים את מכתב מ"ן החזון איש זע"א כדי שחרווה שמעתא,
כאמור שם בספר עיי"ש. כל זה שמעתי מפי כבוד מ"ן
רבני שליט"א.

✱

והנה מורה להשי"ת שאוכל לכתוב כאן כמה דברים
מאירים את הענינים ומשמחים את הלב בענין זה.

והנה שאלתי פעם מכבוד מ"ן גאון עוזנו
הישיש הקדוש ה"אבי עזרי" שליט"א מה פירוש
התיבות שכתב מ"ן שליט"א בסוף "אבי עזרי" קרשים:
"המכתב הזה של מ"ן החזון איש זצוק"ל מופק על
מה שכתבתי בפ"כ מהל' חגיגה ה"י, שהרפסתי בשנת תשי"ג
בחוברת "כנסת ישראל" שיצא לאור בירושלים, ואז קיבלתי
ממנו מכתב זה, וחזרתי ממה שכתבתי בזה, ואח"כ
הראוני שגם הגאון ר' ברוך פרנקל זצ"ל בהנהגות אמרי ברוך
על הטורי אבן בחגיגה ד"ח [צ"ל: ד"ו] שכתב ג"כ בדעת
הרמב"ם כמו שכתבתי, ע"כ אני מדפיס עוד פעם את זה וגם
את המכתב וירוח שמעתא, עכ"ל מ"ן שליט"א שם.

ושאלתי: מה פירוש המלים "וחזרתי ממה
שכתבתי בזה"?

וזכיתי בעניי לשמוע מפה קדשו של מ"ן
שליט"א בדברים האלה: הרבה ינעתי ועמלתי בענין זה
לעמוד על דעת הרמב"ם בזה, ויצא לי ברור בדעת הרמב"ם
כמו שכתבתי, שיש חיוב של הקרבת קרבן שלמי
שמחה פעם אחת ברנל, ואכן כך נראה לי אני בשלעצמי
[א"ר איינער אליין] שבודאי סובר הרמב"ם
שיש חיוב של הקרבת קרבן שלמי שמחה בחג
פעם אחת, מלבד מה שהשמחה נהגת כל שבועה, אשר זה
אפשר לצאת באכילת שאר בשר קדשים כדתנן בחגיגה ז' ב',
אבל הואיל והחזון איש כתב שאין זה נכון —
חייבים לומר שחזרתי ממה שכתבתי בזה, כי
מה שהחזון איש אומר שאין זה נכון — אי
אפשר לומר אחרת ממה שהוא אומר, וחייבים
לומר שחזור אני ממה שהייתי סובר בזה
וממה שכתבתי בזה.

ושאלתי: ואיך יורו למעשה כשייבנה ביהמ"ק? האם לא
יחייבו בכל רגל להקריב פעם אחת קרבן שלמי שמחה?
והשיב מ"ן הקדוש שליט"א: מה שהחזון איש
אומר — זו היא ההלכה, וזה הוא הדין, וכך

ומאז שלמדנו בס"ד בלימוד הרבים נבמא זו דמנחות
צ' ב' חשוקתקי מאד לזכות לשאול שאלה זו מקמי דברין
הישיש הקדוש ה"אבי עזרי" שליט"א, אשר נזנע לשיפתו
הקדושה הנ"ל, עד אשר זכיתי בסיעתא דשמיא להיכנס לפית
מין שליט"א [כמד' ביום נ' בא ד' שבט תשנ"ג], וחי שקוע
באמצע לימודו עם החברותא, ולא אמרתי שיש לי לשאול
איו קרשיא, ולא אמרתי לאיזה ענין הנני מתכוון, אלא
רק זאת אמרתי: שהנני מבקש רשות לקרוא בקול רם כמה
שורות בנבמא הקדושה, וקול מין שליט"א אומר: קרא!
וקראתי מתחלת הברייתא הנ"ל דמנחות צ' ב', וכשהגיע
הקורא להתיבות, "ומאי נינהו עולות ראיה
ושלמי חגיגה" — מיד קרא מין שליט"א בתרועת
שמחה וצהלה [אשר לא יישכח המראה הנורא הזה מכל מי
שה' שם]: "הרי זו ראיה מפורשת להחזון איש!
... הלא כתוב כאן מפורש כמו החזון איש!..."
והי' זה מעמד מרגש ביותר לראות את צהלת מין
שליט"א מזה שהביאו רא' נגדו, כי הלא רק האמת
הצרופה היא מבמתו.

ושאלתי: ומה תתיר השיפה השני' על רא' זו?
והשיב מין שליט"א בחדוותא: מה לתיר?!
... הלא מפורש כאן בחזון איש! ...
וכאן הוסיף מין שליט"א לאמור: אפשר לכפ,
שפעם אחת הלכתי לחתונה אחת, ובבואי ראיתי שהחזון-
איש יושב שם על ספסל פשוט, נגשתי אליו ואמרתי: הלא
תופ' מביאים בשם הירושלמי שיש היקש של שמחה לחגיגה?
... והשיב לי החזון איש על אתר: אין דבר כזה! ...
עד כאן סיפר מין שליט"א.

ושאלתי: הלא הראש ישיבה שליט"א אמר שכך כתוב
בתופ' בשם הירושלמי, ומה אמר הראש ישיבה לחזון איש
כשאמר שאין דבר כזה? ...
והשיב מין שליט"א ברגש קודש: עם החזון איש
לא מתווכחים! ... כשהחזון איש אומר שאין דבר
כזה — אז אין דבר כזה! ... כשהחזון איש
אומר שאין כזה תופ' — אז אין כזה תופ'! ...
עד כאן דבריו הקדושים שליט"א.

אשרי עין ראתה זאת, ואשרי אذن שמעה זאת! ...
והיו תדברים הקדושים הללו על לבבכם!
בה יעזרנו השי"ת להפוך את לב האבן ללב בשר! ...
[יום ג' שמיני י"ט אדר ב' תשנ"ה]

✱

ולהמבואר כזה הלא שחי הדרכים כללו יסודותם צבורי
קדש: דעת החזו"א הלא לכאורכ כך סובר
הש"אג"א כ"ל, ואילו דעת ה"אזני עזרי" הלא מלמד כך
ה"אמרי ברוך" וכן לכאורכ משמעות ה"אור שמח" כ"ל,
ורבנו הכללי"א א"ס כי לא זכינו עדיין לרדת לסוף דעתו הקדושה
במש"כ שיכול ללמד יד"ח קרבן שמחה צו"י שיקריבם לשם
זה, אבל עכ"פ ד"ז צרור בדעתו ז"ל שסובר שיש כאן שני
חיוזים נפרדים, חיוז אכילה בשר קדשים כל שבעה לשמות
בזה, וחיוז הקרבת קרבן שמחה פעם אחת ברגל ויש לו
חשטמין כל שבעה, וכייוו צערע זה כה"אמרי ברוך" וה"אזני
עזרי" [ואולי גם ה"אזני] כ"ל, ואין הכללי"א חושש כלל לכל
חוסף בזה, וסובר שכך מבואר ברמב"ם הלכות חגיגה והלכות
וי"ט, עיין שם בכל דבריו ז"ל.

ואחרי כל משנית כזה צו"ד לענין מלות שמחה ברגל —
נבוא אל העין בעזכ"י לענין מלות "ושמחה בכל
העוב" האמורה בצבורים.

הנה לכאורכ לשיטת ה"אמרי ברוך" וה"אזני עזרי" [ואולי גם
ה"אור שמח"] שיש צאמח חיוז באלת קרבן שלמי שמחה
פעם אחת ברגל, — א"כ פשיטא שגם בצבורים כן הוא:
שחיוז להביא קרבן שלמים עם הצבורים, וכפשוטם של דברי
הרמב"ם בהלכות צבורים פ"ג סכ"ז שצמנו ששמחה החג
בשלמים כך גם שמחה הצבורים בשלמים, וכ"כ א"ס ה"אזני
דכירושלמי, "שמחה" "שמחה", היא כרש"י מנחות י"ח א'
שלומדים מהר עיזל היינו חיוז שלמים, והדין הנוסף שיש
צו"יט [לשמות כל שבעה באכילה בשר קדשים, חז ואלא גם
צו"יט וכו'] — כמובן שכו"א רק צו"יט, ולא שייך כלל בצבורים.

וגם לשיטת הכללי"א שחיוז פעם אחת ברגל להביא קרבן שמחה
א"כ ילפינן דין זה גם לצבורים שחיוז להביא קרבן,
אלא שהכללי"א מחדש שחיוז הקרבן יכול ללמד גם צו"יט
כשמקריבן לשם שמחה, וגדר זה עדיין לא נחבאר לי כלל
צעניי, אך עכ"פ אוחז הדין יכ"י גם בצבורים כמובן.

ובל מה שעלינו ונסתפקנו כי לשיטת החזו"א [וכפכ"י גם
הש"אג"א וה"אמרי עולס"] ד"ושמחה צמג"ן" היינו רק
מלות אכילה בשר קדשים בשצעת ימי ברגל, וא"ס יש לו נ"י
וכי' — אין שום חיוז של הקרבת קרבן שלמים לשם שמחה,
ורק כשאין לו בשר קדשים — אז לריך להקריב שלמים, לא
לשם מלות הקרבה, דה ליחא, אלא כדי שיכיה לו ללכול
בשר קדשים, א"כ מה הוא הדין בצבורים, שחזב הרמב"ם
שדינם נלמד משמחה ברגל, והלא ברגל עלמנו אין חיוז הקרבה,
אלא רק חיוז אכילה לשמחה, וא"ס כן כ"כ לריך להיות
בצבורים, שהחיוז הוא ללכול ולשמות באכילה בשר קדשים
ביום באלת הצבורים, וא"ס יש לו נ"י וכו' — ילא בזה יד"ח,
ורק כשאין לו נ"י וכו' — אז יקריב שלמים, אבל לא לשם
מלות הקרבה, דה ליחא, אלא כדי שיכיה לו בשר קדשים
ללכול. וגם לא צעין צ"חכ בשעת שמחה, ויוכל לזכות שלמים
היום ולהביא בצבורים מחר, וללכול אז מצער בשלמים, כמו
שמפרש ה"תורה זרעים" כ"ל בלות א' צכוות הגר"א. זהו
ביאור ספיקא דין.

✱

שר"ד [אור ליוס ג' וישב צ' דחונכח השל"ט] צספר "המאיר
לעולס" ח"א ס' י"ב, וכפכ"י דעתו ז"ל ג"כ כה"י
שיטה דכ"א רק מלות אכילה בלנד, ואין חיוז הקרבת קרבן
שלמי שמחה, והולך בנתיב רבנו הש"אג"א, עייש"כ בעיקר
בעמ' 68 עור א', ולי"ע עדיין בכל הסימן.

✱

ב"אמרי ברוך" כ"ל על העו"א [ה"אזני מילואים" לחגיגה
ו צ' כחז מלשון הרמב"ם בהקדמת פ"כ"מ
לזכחים, שמצו"א לכאורכ להדיא דיש חיוז הקרבת קרבן שלמי
שמחה עיי"ש. ויש להוסיף דהתם כחז הרמב"ם גם לחיוז
הקרבת שלמים עם הצבורים, והייוו כמשכ"ל צס"ד דכד נקטינן
דליכא פעם אחת ברגל חיוז הקרבת קרבן שלמי שמחה
[מלנד חיוז אכילה בשר קרבתות כל שבעה], כי אז פשיטא
לן דגם בצבורים כן הוא החיוז להקריב קרבן שלמים עם
הצבורים, ולכן כאן בהקדמת פ"כ"מ כשסובר הרמב"ם בגדר
שמחה ברגל דיש צו חיוז הקרבת קרבן שלמים, א"כ פשוט
שגם בצבורים כ"כ שחיוז להקריב קרבן שלמים עם הצבורים,
דכי היכי ד"ושמחה צמג"ן" היינו צקרבן שלמים, ככ"י "ושמחה
בכל העוב" דכתיב גבי צבורים הוא צקרבן שלמים.

ובל הספק דין הוא רק לשיטת החזו"א [וכפכ"י גם הש"אג"א
וה"אמרי לעולס"] דלחן כלל חיוז הקרבה, אלא רק מלות
אכילה בשר קדשים לשמחה, וא"ס יש לו נ"י או חו"ש או